

Internet-tiedonlähteiden arviointi

Luotettavuus

Tietoa on arvioitava kriittisesti, jotta voi varmistua, että se on käyttökelpoista ja luotettavaa. Luotettavuuden arviointi merkitsee käytännössä sen arvioimista, onko lähteessä esitetty tieto paikkansa pitävää ja perusteltua.

Erityisen tärkeää luotettavuuden arviointi on internetissä, jossa julkaistulla tiedolla ei ole aina julkaisemista valvovaa toimituskuntaa ja tiedon on voinut tuottaa kuka tahansa.

Asiantuntemus

Asiantuntijoihin ja omalla alallaan arvostettuihin henkilöihin yleensä luotetaan. Sanomalehdissä ja tieteellisissä julkaisuissa kirjoitettuja tutkimustuloksia pidetään useimmiten totena. Silti on syytä olla luottamatta auktoriteetteihinkaan ehdottomasti. Myös asiantuntijat saattavat muokata tietoja tarkoituksella.

Puolueettomuus

Tieteellisissä julkaisuissa on usein näkökulmaeroja sen mukaan, minkä koulukunnan edustaja on kirjoituksen tehnyt. Yksityishenkilö voi kirjoittaa aiheesta värittyneesti esim. puolustaen omaa poliittista näkemystään.

Kattavuus

Tiedon kattavuutta voi miettiä tutkimalla, onko aihetta käsitelty pinnallisesti ja yksipuolisesti vai tarkastellaanko sitä monipuolisesti. Onko ehkä joitain asioita jätetty kertomatta ja mitä se merkitsee aiheen käsittelyn kannalta.

Ajantasaisuus

Myös aineiston julkaisuajankohta kannattaa ottaa huomioon. Jos tarvitsee tuoretta tietoa, sen voi ottaa huomioon jo tiedonhaussa. Aina tiedon tuoreus ei ole oleellista, esimerkiksi historian ja filosofian tiedonlähteet eivät vanhene niin nopeasti, kuin joillain muilla aloilla, esimerkiksi tietotekniikassa.

Tiedonlähteiden luotettavuuden arviointi on olennainen osa tiedonhankintaa. Seuraavassa on yleisiä kriteereitä ja kysymyksiä, joita on hyvä pohtia arvioitaessa internet-tiedonlähteiden luotettavuutta.

1. Tekijän asiantuntemus

- —Kuka on sivuston tekijä (henkilö/yhteisö)?
- —Onko tekijän yhteystiedot mainittu?
- —Annetaanko sivustolla tietoa tekijän pätevyydestä?
- —Millainen maine tekijän taustaorganisaatiolla on?
- —Viranomaisten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten tuottamaa tietoa pidetään keskimääräistä luotettavampana.

2. Tiedonlähteen objektiivisuus ja kattavuus —

- Mikä tarkoitus tiedon tuottamisella on ollut?
- —Kenelle sivu on suunnattu?
- —Onko mielipiteet, mainonta ja faktat eroteltu toisistaan?
- —Sisältyykö tietoon ideologisia tai poliittisia painotuksia?
- —Onko tiedonlähde kattava esitys aiheesta?
- —Mitä asioita aiheesta on jätetty käsittelemättä?

3. Tiedon oikeellisuus

- —Onko sivulla oleva tieto paikkansa pitävää, luotettavaa ja virheetöntä?
- —Onko sivustolla lähdeluetteloa?
- —Onko lähteet mainittu?
- —Onko sivuston kieliasu virheetöntä?
- —Löytyykö vastaavaa tietoa muista lähteistä?

4. Ajantasaisuus

- —Milloin tiedonlähde on julkaistu internetissä?
- —Päivitetäänkö sivustoa säännöllisesti?
- —Onko käsiteltävä aihe sellainen, että se vaatii jatkuvaa päivittämistä?
- —Toimivatko linkit?